

Document marc on s'estableixen els criteris per a la realització de tests d'antígens per detectar la infecció pel SARS-CoV-2 en l'àmbit laboral

Informat al Consell de Relacions Laborals

Introducció

La pandèmia de la COVID-19 és una crisi sanitària, però també una crisi econòmica i social. És en aquest sentit que les mesures preses pel Govern han de tenir una mirada transversal que busqui que es preservi la salut dels ciutadans, i també el nostre sistema de salut, a la vegada que es manté l'activitat econòmica i social del nostre país, construïda sobre una xarxa molt ampla de petites i mitjanes empreses i de milers de treballadors.

Perquè això sigui possible, cal la complicitat de tots els actors implicats, administració, empreses i treballadors, i que es garanteixi que tots anem a l'una perquè les mesures tinguin efecte: aplanar la corba, preservar el sistema de salut i mantenir l'activitat econòmica amb seguretat per contenir els contagis.

Les mesures i els plans d'obertura estableixen el teletreball com a prioritari i, en els casos en que s'acredita que això no és possible, estan previstos protocols estrictes que estableixen circuits, entrades i sortides esglaonades dels centres de treball i horaris flexibles, entre d'altres mesures.

En el cas que les empreses vulguin portar a terme proves sostingudes en el temps, s'aconsella que això es faci sota unes condicions preestablertes, per tal de garantir no només la detecció dels positius, sinó també la comunicació dels resultats a l'autoritat sanitària i l'estudi dels contactes estrets d'aquests positius. Així mateix, cal que les empreses s'encarreguin de fer les indicacions d'aïllament preceptives en el cas que aquest sigui necessari, i sempre en col·laboració estreta amb els serveis territorials de vigilància epidemiològica i sota les seves indicacions.

La prova de referència continua sent la PCR. Els tests d'antígens, tot i ser menys fiables en els entorns de baixa incidència i en cribratges, també poden ser útils. En aquest sentit, cal tenir en compte les indicacions d'ús d'aquests tests, així com el context epidemiològic en el qual s'utilitzen, per garantir-ne la fiabilitat.

Finalment, les empreses, a través dels seus serveis de prevenció de riscos laborals (SPRL) o del canals que considerin pertinents, han de difondre el missatge que les accions més segures per lluitar contra l'expansió del virus de la COVID-19 són les mesures de prevenció establertes en els diferents protocols

de salut pública (distància, mans, mascareta, ventilació o a l'aire lliure, bombolla de convivència i reducció de la interacció social).

Així mateix, cal recordar que la vacuna contra aquesta malaltia dirigida a tota la població està lluny de ser una realitat en un futur immediat, i per tant aquestes mesures segueixen sent les més rellevants per lluitar contra la pandèmia.

Metodologia recomanada a seguir en casos de cribatges amb testos d'antígens en els entorns laborals

Davant d'un increment de la incidència de casos de la COVID-19, es poden realitzar proves sostingudes en el temps per detectar portadors asimptomàtics i els seus contactes, amb l'objectiu de reduir els contagis mitjançant la detecció de nous casos i les recomanacions d'aïllament.

La possibilitat d'augmentar les proves per als treballadors amb testos d'antígens de manera voluntària, especialment en el cas de les persones asimptomàtiques, podria ajudar a reduir els contagis.

Els testos d'antígens donen resultats en pocs minuts, tenen un cost més baix i necessiten menys infraestructura que les proves de diagnòstic per PCR.

Les empreses podrien plantejar-se fer proves seriades de detecció de COVID-19 en el cas de complir almenys un dels supòsits següents:

- Dificultat per mantenir les mesures de seguretat recomanades, per la naturalesa mateixa de la feina a desenvolupar
- Feines en espais tancats, amb dificultats per ventilar i amb una elevada concentració de treballadors
- Poca estabilitat de plantilla i elevada rotació del personal
- Elevada interacció amb persones vulnerables i/o elevada vulnerabilitat dels treballadors
- Existència d'un elevat nombre de treballadors considerats essencials com ara policies, sanitaris, etc.
- Aparició de casos de manera recurrent a la plantilla dels seus treballadors i/o en situació de brots importants dins del seu municipi o àrea geogràfica propera

Aquestes recomanacions s'han de valorar en conjunt, tenint en compte que augmenta la recomanació de realitzar cribatges quan més supòsits es compleixin en una empresa concreta.

No obstant això, les recomanacions per tal de realitzar aquestes proves mitjançant cribatges han de complir unes condicions determinades:

1. Abans de la realització de les proves, cal informar els treballadors del lloc, l'hora i el tipus d'organització per realitzar-les. Aquestes proves han de ser voluntàries, i s'ha de garantir que s'hi dona el consentiment lliure i informat. Cal aportar el CIP i/o el DNI, a fi i efecte de poder identificar la persona i fer l'anotació corresponent del resultat en el registre establert a aquest efecte.

2. Paral·lelament, s'ha de valorar quin és el personal necessari per informar el col·lectiu objecte de crida sobre què implica el resultat del test. Es recomana que es disposi de material imprès amb informació sobre els resultats de les proves (positiu o negatiu) i les indicacions d'aïllament.
3. En general, es recomana que l'espai per a la recollida de mostres sigui un lloc on es garanteixin la privacitat i els circuits de seguretat. L'espai de recollida de mostres ha de ser preferiblement exterior, amb bona ventilació i espai suficient, per tal d'evitar possibles contagis. Si no es disposa d'aquest espai exterior, es pot realitzar en espais amplis interiors, sempre que estiguin ben ventilats segons les recomanacions i els criteris establerts a aquest efecte.
4. Les mostres nasofaríngies han de ser obtingudes per professionals sanitaris acreditats per fer aquest tipus de prova, és a dir, professionals de la infermeria o de la medicina.
5. En tot moment s'ha de garantir l'ús de mascaretes FFP2, gel hidroalcohòlic i equips de protecció individual per als professionals que realitzen la tècnica. En cas que s'esperï una actuació prolongada en el temps, i depenent de les condicions, s'ha de preveure que hi hagi llocs de descans i d'aprovisionament.
6. En tot moment s'ha de garantir la seguretat dels participants i dels professionals que estan treballant, amb manteniment de les distàncies mínimes de seguretat. Cal assegurar-se que no es produiran aglomeracions dels participants, mitjançant cites esglaonades, i s'ha de vetllar, mitjançant circuits de seguretat, que en cap moment hi hagi persones simptomàtiques barrejades amb asimptomàtiques esperant la realització de proves.
7. En aquest sentit, els participants en el cribatge, prèviament a la realització de la prova, han d'emplenar i lliurar una llista de comprovació ràpida destinada a identificar simptomatologia clínica de la COVID-19 o si han estat en contacte estret amb un cas positiu. En el primer cas, cal derivar-los als serveis d'atenció primària corresponents per fer-ne seguiment, i en el segon cas, l'estudi de contactes l'ha de fer el seu SPRL.
8. Després de la seva realització, els participants han de rebre un document acreditatiu de la realització de la prova i del seu resultat, i amb la identificació de la prova i el seu tipus, validat per la persona responsable. L'empresa, a través del seu SPRL, és l'encarregada de facilitar aquest document. El resultat de la prova es publica a l'espai La Meva Salut. No es recomana l'expedició de certificats per als casos que tinguin un resultat negatiu que puguin interpretar-se com que les persones estan lliures de malaltia i/o els puguin donar llibertat de realització de tasques sense respectar les mesures de prevenció.

No obstant això, una part important del contagi en la COVID-19 té relació amb els comportaments de risc i amb la manca d'adopció de les mesures de prevenció recomanades. En aquest sentit, pot passar que una persona amb una càrrega viral baixa no sigui detectada com a positiva i continuï les seves activitats sense tenir en compte el risc associat. S'ha d'assumir, per tant, que pot haver-hi falsos negatius, és a dir, persones amb capacitat potencial de contagi, però amb un resultat negatiu a les proves. Per tant, s'han de tenir presents les recomanacions generals de seguretat i de detecció de símptomes encara que el resultat de la prova sigui negatiu. Ara per ara, tampoc és possible establir

l'impacte dels falsos positius, és a dir, de les persones que tenen resultats positius i a les quals, per tant, se'ls indica aïllament domiciliari, però que no tenen realment la infecció.

Actualment, no hi ha una evidència clara de la periodicitat per a la realització d'aquestes proves per tal de protegir determinats espais, encara que algunes simulacions matemàtiques indiquen que perquè siguin efectives s'han de realitzar, almenys, dues vegades a la setmana. En tot cas, s'ha de garantir la periodicitat de la realització de les proves, per tal d'intentar garantir espais lliures de la malaltia.

Criteris que han de complir els testos d'antígens per tal que puguin ser tinguts en compte pel sistema públic de salut

Els testos d'antígens han de tenir una sensibilitat superior al 90% i una especificitat superior al 98% durant els primers 7 dies de símptomes de la malaltia per poder utilitzar-los en persones amb símptomes.

Quan la prevalença de la infecció en l'entorn on s'utilitzen aquests testos és inferior a l'1%, el valor predictiu positiu dels testos (la probabilitat que una persona que resulta positiva tingui realment la malaltia) disminueix per sota del 62%.

Per aquest motiu (excepte en els supòsits que els testos d'antígens es realitzin per sospita de brot, ja sigui dins de l'empresa o en l'àrea d'influència), en el cas que el resultat del test d'antígens sigui positiu en una persona sense sospita clínica de la infecció, l'empresa ha de comprovar aquest resultat positiu mitjançant una prova PCR, a través dels seus propis mitjans, en laboratoris homologats : Annex 7 del procediment d'actuació enfront de casos d'infecció del nou coronavirus SARS-CoV-2 https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/procediment-actuacio-coronavirus.pdf i en el termini de les 24 hores següents. Només quan hi hagi la confirmació per PCR, s'ha d'incloure com a cas dintre del sistema de rastreig oficial, a través dels canals que es posen a disposició a aquest efecte.

Registre dels resultats dels testos d'antígens

El circuit de declaració de resultats del test PCR de confirmació d'antígens positius es fa a través d'un canal directe per remetre la informació a la plataforma RSA-TAGACOVID, amb la identificació prèvia a través d'un usuari i contrasenya d'accés, que els SP podran sol·licitar al Departament de Salut. Aquest permet entrar en un entorn web per notificar cada cas de forma individualitzada o bé per procedir a la càrrega d'un fitxer amb una estructura prefixada.

El Departament de Salut posarà en marxa aquest dispositiu en els propers dies i es notificarà la seva posada en marxa per mitjà dels canals preceptius.

Els resultats antigènics negatius també s'han de notificar a través del TAGA COVID de la mateixa manera i utilitzant el mateix canal que s'utilitzarà per informar dels positius.

La introducció dels casos positius per TA genera una baixa amb una durada de 48h mentre no es confirma a través de PCR aquest positiu, a fi i efecte de facilitar l'aïllament i sempre que no sigui possible el teletreball. Un cop confirmat el positiu aquest rebrà un SMS que redirigeix l'usuari/treballador a un entorn web on es possibilita l'autoregistre de contactes i l'acompanyament per a la gestió de la IT en el cas que no sigui possible la realització de teletreball. Al mateix temps, els serveis de vigilància epidemiològica prenen coneixement del nou cas, i s'hi posen en contacte per tal de dur-ne a terme l'enquesta epidemiològica corresponent.

Paper que desenvolupen els serveis de prevenció de riscos laborals

En l'actual situació de pandèmia, els serveis de prevenció de riscos laborals (SPRL) tenen un paper essencial de control de transmissió de la malaltia, en col·laboració amb les autoritats sanitàries.

Aquesta cooperació i actuació dels SPRL ve determinada per la normativa vigent, tal com es recull a la *Guia d'actuació i col·laboració dels serveis de prevenció de riscos laborals per fer front a la pandèmia de Covid-19*, elaborada per la Secretaria de Salut Pública: <https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/quia-serveis-prevencio-riscos.pdf>

Els SPRL han de col·laborar en la detecció precoç de casos simptomàtics compatibles amb la COVID-19, en l'estudi de contactes estrets, en l'estudi de brots i en la realització de cribratges d'acord amb les indicacions de les autoritats sanitàries.

La utilització de testos d'antígens en aquests escenaris s'ha de fer seguint el que estableix el document esmentat, així com els protocols de les autoritats sanitàries.

El SPRL ha de comunicar el resultat dels testos mitjançant la plataforma RSA-TAGACOVID, d'acord amb el procediment establert que s'indica en l'apartat 4.

És especialment rellevant, també, l'acció de sensibilització i prevenció que els SPRL poden fer a l'àmbit de les empreses respecte de la necessitat d'un canvi d'hàbits i comportaments, així com en la definició de protocols i circuits interns de treball per fer front a la pandèmia.

Qualsevol treballador respecte del qual s'hagi confirmat que és un **cas de COVID-19** ha de restar en aïllament i s'ha de seguir el que estableixen la *Guia d'actuació i col·laboració dels serveis de prevenció de riscos laborals per fer front a la pandèmia de Covid-19* i el *Procediment d'actuació enfront de casos d'infecció pel nou coronavirus SARS-CoV-2*.